

FARKLI BRANŞLARDAKİ SPORCULARIN SPOR KARAKTER ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

COMPARISON OF SPORTS CHARACTER FEATURES OF DIFFERENT BRANCHES ATHLETES

Anıl SİYAHTAŞ

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul/Türkiye

Duygu SARAÇ

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul/Türkiye

Araş. Gör. Ataman TÜKENMEZ

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği, İstanbul/Türkiye

Araş. Gör. Mehmet HOCAOĞLU

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği, İstanbul/Türkiye

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1099>

Reference : Siyahtaş, A.; Saraç, D.; Tükenmez, A. & Hocaoglu, M. (2018). "Farklı Branşlardaki Sporcuların Spor Karakter Özelliklerinin Karşılaştırılması", International Social Sciences Studies Journal, 4(28): 6252-6259

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, farklı branşlardaki sporcuların spor karakter özelliklerinin karşılaştırılması ve çeşitli değişkenlere göre spor karakter özelliklerinin anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmektir. Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ilinde faaliyet gösteren bir spor okulunun atletizm, yüzme, su topu ve tenis branşlarında olasılık dışı örnekleme yöntemiyle seçilmiş 56 "Erkek", 24 "Kadın" olmak üzere toplam 80 sporcu gönüllü olarak katılım sağlayarak oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Jang (2013) tarafından geliştirilen, Görgüt ve Tuncel (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan "Spor Karakter Ölçeği (SKÖ)" kullanılmıştır. "Spor Karakter Ölçeği" 5'li likert tipinde 27 madde 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Verilerin değerlendirilmesinde istatistikî yöntem olarak; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Yapılan normallik testinde verilerin normal dağılım göstermediğinin anlaşılmasından sonra analizler non-parametrik testler Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleriyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; sporcuların yaş gruplarına göre spor karakterler özelliklerinde anlamlı olarak farklılaşma tespit edilemezken, sporcuların branşlarına göre spor karakter özelliklerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Sporcu, Karakter

ABSTRACT

The purpose of the study is to compare the sports character features of athletes in different branches and to determine whether the features of sports character differ significantly according to various variables. The study group of there search consists of 56 "Male" and 24 "Female"; a total of 80 volunteer athlete who sport in the field of athletics, swimming, water polo and tennis in a sports school in Istanbul. "Sports Character Scale (SCS)", which was developed by Jang (2013) and was adapted to Turkish by Görgüt and Tuncel (2017) were used as data collection instrument. Sports Character Scale consists of 5 sub-dimensions 27 items and 5-point likert. As a statistical method in the evaluation of data; frequency, arithmetic mean, standard deviation are used. The test of normality was applied to identify whether the data has a normal distribution. As a result of this test, it was understood that obtained data was suitable for non-parametric conditions, after that data was analyzed through the test of Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis test. In conclusion, in the sports character features of athletes in terms of age groups were not found significantly the differences, whereas in the sports character features of athletes in terms of their branches were significantly found the differences

Key words: Sports, Athlete, Character

1. GİRİŞ

Spor, bireyleri fizyolojik ve psikolojik yönden sağlığını geliştiren, sosyal davranışları düzenleyen ayrıca bireyleri zihin ve motorik özelliklerini belli bir seviyeye getiren sosyal bir olgudur. Sağlıklı bir neslin geliştirilip, yetiştirilmesinde en önemli araçtır (Yetim, 2016). Sporun en önemli sosyal amacı ise; topluma karşı görev ve sorumluluk sahibi, beden ve ruh sağlığı yerinde, ahlaklı, erdemli, karakterli, çalışkan, kültür düzeyi yüksek bireyler yetiştirilerek modern ve çağdaş bir toplum yaratmaktır (Yetim, 2000).

Karakter kavramı birçok tanıma sahip olmasına rağmen hala insanlar tarafından anlaşılammamaktadır, karakterin gözle görülemeyen ve dokunulamayan bir şey olması bunun en önemli nedenidir. (Akkiprik, 2007).

Karakter kelimesi, Yunanca biçim vermek veya işaretlemek kelimelerinden gelmektedir (Duran, 2015). Karakter, Türk Dil Kurumu'nun (TDK) tanımına göre; bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti ve bireyin davranış biçimlerini belirleyen, üstün ana özellik, öz yapı, ıra, seciye olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr). Spor bilimciler ve spor filozofları karakteri tanımlamaya devam etmektedirler(Camire & Trudel, 2010 akt; Jang, 2013).

Karakterin karmaşık ve çok yönlü bir kavram olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir. Sporda karakter terimi sık sık sporda ahlak, sportmenlik ya da fair play ile eş anlamlı kullanılır (Weiss, Smith, & Stuntz, 2008). Weiss ve ark. göre (2008); 'ahlak gelişimi' kelimesi günlük dilde nadiren kullanılır çünkü spordaki ahlak gelişimi daha çok akademik bir terimdir. İnsanlar bunun yerine sportmenlik, karakter ya da fair play gibi daha yaygın kelimeler kullanma eğilimindedirler (Akt; Jang, 2013).

Battistich (2005)'e göre karakter sahibi olabilmek, kurallara uymak demektir. Tutum ve davranışların, yetenek ve becerilerin bir araya gelmesiyle ifade edilebilir (Akt; Çatalbaş, 2018). Josephon Etik Enstitüsü, evrensel olarak kabul gören ve karakterin oluşumunda bulunan altı öge belirtmiştir. Bunlar; dürüstlük, saygı, sorumluluk, adalet, yardımseverlik ve vatandaşlıktır (Berkowitz, 1999 akt; Duran, 2015). Bu değerlerin bütün toplumlar tarafından kabul edildiği gerçeği vardır. Toplumların herhangi bir problem yaşamadan, sağlık bir şekilde varlıklarını devam ettirebilmesi için bu değerlere ihtiyacı vardır. Bu değerlerde bireylerin karakterler özellikleriyle şekillenmektedir (Duran, 2015).

Karakter eğitiminin amacı; çocukken anlayışlı, ahlaki değerleri olan, çalışkan, üreten, gençlik döneminde kapasitelerini en iyi ve doğru şekilde yapmak için kullanan, hayatın amacını anlayarak yaşayan bireyler yetiştirmektir (Sırrı ve Mehmedoğlu, 2015).

Sporun karakter yarattığı düşüncesi günümüze gelen önemli bir düşüncedir. Bu konudaki tartışmalar karakterin yönüyle alakalıdır. Bazı tartışmalar sporun karakter üzerindeki değişimlerinin olumlu bazı değişimlerin de olumsuz yönde olabileceğini savunmaktadır (İmamlı ve Ünver, 2018). Karakterin gelişimi; bilgi, anlayış, akıl yürütme, alışkanlık ve bazı sosyal ve duygusal beceriler gerektirir (Davidson ve ark., akt; İmamlı ve Ünver, 2018).

Bu çalışmanın amacı, farklı branşlarda mücadele eden sporcuların spor karakter özelliklerinin karşılaştırılması, cinsiyet, yaş ve ebeveynlerin geçmişte sporcu olup olmadığıyla ilgili değişkenlere göre spor karakterleri özelliklerinin anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmektir.

2.GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmış, verilerin toplanma şekline göre ise anket çalışması yapılmıştır.

2.1.Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ilinde faaliyet gösteren bir spor okulunun atletizm, yüzme, su topu ve tenis branşlarında olasılık dışı örnekleme yöntemiyle seçilmiş 56 "Erkek", 24 "Kadın" olmak üzere toplam 80 sporcu gönüllü olarak katılım sağlayarak oluşturulmuştur.

2.2.Veriler Toplama Aracı

Katılımcıların cinsiyet, yaş, branş ve ebeveynlerinden en az birinin geçmişte sporcu olup olmaması durumu ile ilgili araştırmacı tarafından hazırlanan sorulardan oluşan kişisel bilgi formunun yanı sıra "Spor Karakter Ölçeği" (SKÖ) kullanılmıştır.

2.3.Spor Karakter Ölçeği (SKÖ)

Veri toplama aracı olarak; Jang (2013) tarafından geliştirilen, Görgüt ve Tuncel (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan “Spor Karakter Ölçeği (SKÖ)” kullanılmıştır. “Spor Karakter Ölçeği” 5’li likert tipinde 27 madde 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; Dürüstlük (10 madde), Anti-sosyal (5 madde), Merhamet (6 madde), Sportmenlik (3 madde), Adalet (3 madde) şeklindedir. Ölçek maddeleri 1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum ve 5-Tamamen Katılıyorum şeklinde sıralanmakta ve puanlanmaktadır.

2.4.Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında yapılan istatistiksel analizler, SPSS 20 istatistik paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde istatistiki yöntem olarak; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Spor Karakter Ölçeğinin toplam puanlarının normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kolmogorov-Smirnov normallik testinde verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Dolayısıyla çalışmada iki değişkenli veriler için Mann Whitney U testi, ikiden fazla değişkenli veriler için ise Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

3.BULGULAR

Tablo 1. Sporcuların Demografik Özelliklerinin Dağılımları

Değişkenler		F	%
Cinsiyet	Erkek	56	70,0
	Kadın	24	30,0
Yaş Grupları	15 yaş ve altı	39	48,8
	16-19	30	37,5
	20-23	4	5,0
	24 yaş ve üstü	7	8,7
Branş	Atletizm	20	25,0
	Yüzme	20	25,0
	Tenis	20	25,0
	Su Topu	20	25,0
Ebeveynlerinden En Az Birinin Geçmişte Sporcu olması	Evet	34	42,5
	Hayır	46	57,5

Tablo 1’de çalışmada yer alan sporcuların çeşitli demografik özelliklerinin dağılımları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde; çalışmaya 56 “Erkek” (%70,0), 24 “Kadın” (%30,0) olmak üzere toplam 80 sporcunun katılım gösterdiği görülmektedir. Çalışmada yer alan sporcuların yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde 39 sporcunun (%48,8) 15 yaş ve altında, 30 sporcunun (%37,5) 16-19 yaş aralığında, 4 sporcunun (%5,0), 20-23 yaş aralığında ve 7 sporcunun da (%8,7) 24 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan sporcuların branş dağılımları incelendiğinde atletizm, yüzme, tenis ve su topu branşlarından 20’şer sporcunun katıldığı görülmektedir. Sporcular ebeveynlerinden en az birinin geçmişte sporcu olup olmadığı ile ilgili soruya 34 sporcunun (%42,5) evet, 46 sporcunun (%57,5) hayır cevabı verdiği görülmektedir.

Tablo 2. Ölçek Puanlarının Dağılımları

	Madde Sayısı	N	Ort.	Ss.	Çarpıklık	Basıklık
SKÖ	27	80	3,73	0,54	-2,322	6,344
Dürüstlük	10	80	4,14	0,77	-1,887	4,047
Anti-sosyal	5	80	1,85	0,94	1,458	1,900
Merhamet	6	80	4,08	0,77	-1,728	3,849
Sportmenlik	3	80	4,35	0,94	-1,925	3,690
Adalet	3	80	4,13	0,95	-1,452	2,124

Tablo 2’de çalışma kapsamında sporcuların, Spor Karakter Ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ile toplam puanlar incelendiğinde en yüksek ortalamanın “Sportmenlik” ($X=4,35$), en düşük ortalamasının ise “Anti-sosyal” ($X=1,85$) alt boyutunda olduğu ortalama değerinin ise ($X=3,73$) tespit edilmiştir.

Tablo 3. Sporcuların Cinsiyetlerine Göre Spor Karakter Özellikleri Puanlarında Anlamlı Fark Olup Olmadığını Belirlemek İçin Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Değer Ort.	Z	p
Dürüstlük	Erkek	56	38,91	-0,937	,349
	Kadın	24	44,21		
Anti-Sosyal	Erkek	56	43,97	-2,064	,039*
	Kadın	24	32,40		
Merhamet	Erkek	56	37,44	-1,810	,070
	Kadın	24	47,65		
Sportmenlik	Erkek	56	40,06	-0,276	,783
	Kadın	24	41,52		
Adalet	Erkek	56	38,65	-1,107	,268
	Kadın	24	44,81		

Tablo 3’de spor karakter ölçeği alt boyutlarının cinsiyete göre anlamlı farklılaşmış farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde;

Sporcuların cinsiyetlerine göre spor karakter özelliklerinden dürüstlük ($z=-0,937$ $p>0,05$), merhamet ($z=-1,810$ $p>0,05$), sportmenlik ($z=-0,276$ $p>0,05$) ve adalet ($z=-1,107$ $p>0,05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Buna karşılık sporcuların cinsiyetlerine göre spor karakter özelliklerinden anti-sosyal alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($z=-2,064$ $p<0,05$).

“Dürüstlük” alt boyutunda kadın sporcuların sıra değer ortalamaları erkek sporculardan yüksek görünmesine rağmen bu fark anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,937$ $p>0,05$).

“Anti-sosyal” alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Erkek sporcuların sıra değer ortalamaları kadın sporculardan daha yüksek tespit edilmiştir ($z=-2,064$ $p<0,05$).

“Merhamet” alt boyutunda kadın sporcuların sıra değer ortalamaları erkek sporculardan yüksek görünmesine rağmen bu fark anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,810$ $p>0,05$).

“Sportmenlik” alt boyutunda kadın sporcuların sıra değer ortalamaları erkek sporculardan yüksek görünmesine rağmen bu fark anlamlı bulunmamıştır ($z=-0,276$ $p>0,05$).

“Adalet” alt boyutunda kadın sporcuların sıra değer ortalamaları erkek sporculardan yüksek görünmesine rağmen bu fark anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,107$ $p>0,05$).

Tablo 4. Sporcuların Yaş Gruplarına Göre Spor Karakter Özellikleri Puanlarında Anlamlı Fark Olup Olmadığını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyut	Yaş Grubu	N	Sıra Değer Ort.	X ²	p
Dürüstlük	15 yaş ve Altı	39	44,82	6,753	,080
	16-19	30	37,20		
	20-23	4	15,75		
	24 yaş ve Üstü	7	44,71		
Anti-Sosyal	15 yaş ve Altı	39	35,21	5,329	,149
	16-19	30	43,17		
	20-23	4	55,00		
	24 yaş ve Üstü	7	50,29		
Merhamet	15 yaş ve Altı	39	44,10	1,898	,594
	16-19	30	37,28		
	20-23	4	34,63		
	24 yaş ve Üstü	7	37,57		
Sportmenlik	15 yaş ve Altı	39	43,17	5,399	,145
	16-19	30	39,82		
	20-23	4	16,88		
	24 yaş ve Üstü	7	42,07		
Adalet	15 yaş ve Altı	39	43,76	5,045	,169
	16-19	30	34,97		
	20-23	4	30,50		
	24 yaş ve Üstü	7	51,79		

Tablo 4’de spor karakter ölçeği alt boyutlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde;

Sporcuların yaş gruplarına göre spor karakter özelliklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$).

5.Sporcuların Ebeveynlerinden En Az Birinin Geçmişte Sporcu Olup Olmaması Durumuna Göre Spor Karakter Özelliklerinde Anlamlı Fark Olup Olmadığını Belirlemek İçin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Ebeveynlerden En Az Birinin Geçmişte Sporcu Olması	N	Sıra Değer Ort.	Z	p
Dürüstlük	Evet	34	40,40	-0,034	,973
	Hayır	60	40,58		
Anti-Sosyal	Evet	34	40,32	-0,059	,953
	Hayır	60	40,63		
Merhamet	Evet	34	41,76	-0,421	,674
	Hayır	60	39,57		
Sportmenlik	Evet	34	39,85	-0,229	,819
	Hayır	60	40,98		
Adalet	Evet	34	40,96	-0,154	,878
	Hayır	60	40,16		

Tablo 5’de spor karakter ölçeği alt boyutlarının sporcuların ebeveynlerinden en az birinin geçmişte sporcu olup olmaması durumuna göre anlamlı farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde;

Sporcuların ebeveynlerinden en az birinin geçmişte sporcu olup olmaması durumuna göre spor karakter özelliklerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$).

6.Sporcuların Branşlarına Göre Spor Karakter Özellikleri Puanlarında Anlamlı Fark Olup Olmadığını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyut	Branş	N	Sıra Değer Ort.	X ²	p
Dürüstlük	Atletizm	20	54,98	13,237	,004
	Yüzme	20	29,60		
	Tenis	20	41,95		
	Su Topu	20	35,48		
Anti-Sosyal	Atletizm	20	28,85	11,777	,008
	Yüzme	20	44,50		
	Tenis	20	36,25		
	Su Topu	20	52,40		
Merhamet	Atletizm	20	50,25	13,495	,004
	Yüzme	20	34,25		
	Tenis	20	49,25		
	Su Topu	20	28,25		
Sportmenlik	Atletizm	20	52,70	16,038	,001
	Yüzme	20	29,85		
	Tenis	20	47,28		
	Su Topu	20	32,18		
Adalet	Atletizm	20	49,90	23,454	,000
	Yüzme	20	30,43		
	Tenis	20	55,33		
	Su Topu	20	26,35		

Tablo 6’da spor karakter ölçeği alt boyutlarının sporcuların branşlara göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde;

Sporcuların branşlarına göre spor karakter özellikleri; dürüstlük ($x^2=13,237$ $p < 0,05$), anti-sosyal ($x^2=11,777$ $p < 0,05$), merhamet ($x^2=13,495$ $p < 0,05$), sportmenlik ($x^2=16,038$ $p < 0,05$) ve adalet ($x^2=23,454$ $p < 0,05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Branşlar arasında anlamlı farklılık tespit edilmesinden dolayı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için ikili olarak Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre;

“Dürüstlük” alt boyutunda anlamlı farklılığın Atletizm-Yüzme sporcuları ile Atletizm-Su Topu sporcuları arasında olduğu tespit edilmiştir. Atletizm sporcularının aldıkları puanlar yüzme ve su topu branşındaki sporculardan manidar olarak yüksek bulunmuştur.

“Anti-Sosyal” alt boyutunda anlamlı farklılığın Atletizm-Yüzme, Atletizm-Su topu ve Tenis-Su topu branşındaki sporcular arasında olduğu tespit edilmiştir. Atletizm ve tenis branşındaki sporcuların puanları yüzme ve su topu branşındaki sporculardan manidar şekilde düşük bulunmuştur.

“Merhamet” alt boyutunda anlamlı farklılığın Atletizm-Yüzme, Atletizm-Su Topu, Tenis-Yüzme ve Tenis-Su Topu branşındaki sporcular arasında olduğu tespit edilmiştir. Atletizm ve tenis sporcuların puanlarının yüzme ve su topu branşındaki sporculardan manidar şekilde yüksek bulunmuştur.

“Sportmenlik” alt boyutundaki anlamlı farklılığın Atletizm-Yüzme, Atletizm-Su Topu, Tenis-Yüzme, Tenis-Su Topu branşındaki sporcular arasında olduğu tespit edilmiştir. Atletizm ve tenis branşındaki sporcuların puanlarının yüzme ve su topu branşındaki sporculardan manidar şekilde yüksek bulunmuştur.

“Adalet” alt boyutundaki anlamlı farklılığın Atletizm-Yüzme, Atletizm-Su Topu, Tenis-Yüzme ve Tenis-Su Topu branşındaki sporcular arasında olduğu tespit edilmiştir. Atletizm ve tenis branşındaki sporcuların puanlarının yüzme ve su topu branşındaki sporculardan manidar şekilde yüksek bulunmuştur.

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmanın amacı, farklı branşlardaki sporcuların spor karakter özelliklerinin karşılaştırılması ve sporcuların cinsiyet, yaş ve ebeveynlerinden en az birinin geçmişte sporcu olup olmama durumuna göre spor karakter özelliklerinin anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda sporcuların cinsiyet, yaş ve branş bilgileri alınarak çalışmanın hedefi yolunda incelenmiştir. Literatür incelendiğinde özellikle spor karakter kavramını içeren çalışmaların sayılı olduğu görülmektedir (Görgüt ve Tuncel, 2017). Dolayısıyla yapılan çalışmayla gelecekte bu alanda yapılacak çalışmalara ve literatüre katkı yapmak amaçlanmıştır.

Sporcuların ortalama puanları ($X=3,73$) ve spor karakter ölçeğinin dürüstlük ($X=4,14$), anti-sosyal (1,85), merhamet (4,08), sportmenlik ($X=4,35$) ve adalet ($X=4,13$) alt boyutlarının ortalama puanları incelendiğinde sporcuların spor karakter özelliklerinin olumlu manada yüksek olduğu tespit edilmiştir. İmamli ve Ünver (2018) tarafından yapılan çalışmada beden eğitimi ve spor bölümlerinde okuyan sporcu öğrencilerinde spor karakter özelliklerinin yüksek olduğu, Öztürk ve Türkmen (2018) tarafından yapılan çalışmada dart branşındaki sporcularında spor karakter özelliklerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu çalışmanın sonuçları ile İmamli ve Ünver (2018) ile Öztürk ve Türkmen (2018) tarafından yapılan çalışmalarla paralellik göstermektedir.

Spor karakter ölçeğinin alt boyutlarında alınan ortalamalar incelendiğinde en yüksek ortalamanın sportmenlik ($X=4,35$), en düşük ortalamanın ise anti-sosyal ($X=1,85$) olduğu tespit edilmiştir. Öztürk ve Türkmen (2018) tarafından yapılan çalışma da en yüksek ortalamanın sportmenlik, en düşük ortalamanın ise anti-sosyal olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarıyla Öztürk ve Türkmen (2018) tarafından yapılan çalışmayla paralellik göstermektedir.

Sporcuların cinsiyetlerine göre dürüstlük, merhamet, sportmenlik ve adalet karakter özelliklerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmezken anti-sosyal özellikte erkeklerin daha yüksek ortalamayla anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Öztürk ve Türkmen (2018) tarafından yapılan çalışmada dart branşındaki sporcuların cinsiyetlerine göre spor karakter özelliklerinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Dolayısıyla bu çalışmayla Öztürk ve Türkmen (2018) tarafından yapılan çalışmayla paralellik göstermemiştir. İmamli ve Ünver (2018) tarafından yapılan çalışmada ise cinsiyete göre anti-sosyal özellikte anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Fakat farklılığın bu çalışmanın aksine kadınlar lehine olduğu görülmüştür. Bu çalışmada ise erkeklerin daha yüksek puana sahip olduğu görülmüştür. Ölçeğin anti-sosyal alt boyutundaki sorular incelendiğinde kuralların ihlali, rakip sporculara kaba ve saygısızca davranma ve rakip sporcuların sağlığının önemsizleştiği gibi durumları kapsayan bu alt boyutta erkeklerin etik olmayan bu davranışlara daha eğilimli olduğu söylenebilir.

Sporcuların yaşlarına göre spor karakter özelliklerinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Öztürk ve Türkmen (2018) ile İmamli ve Ünver (2018) tarafından yapılan çalışmalarda sadece dürüstlük alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu çalışmayla Öztürk ve Türkmen (2018) ile İmamli ve Ünver (2018) tarafından yapılan çalışmalarla genel olarak paralellik göstermiştir. Yaş değişkenine göre spor karakter özelliklerinin ortalama puanları incelendiğinde 15 yaş ve altı sporcuların

yüksek puanlara sahip olduğu, anti-sosyal alt boyutta ise 24 yaş ve üzeri sporcuların yüksek puanlarda oldukları görülmektedir. Buradan sonuçla yaşın ilerledikçe spor karakter özelliklerinin zayıfladığı söylenebilir. Coulomb-Cabagno ve Rascle (2006), rekabet seviyesi arttığında saldırgan davranışların da arttığını ortaya koymuştur (Gürpınar ve Kurşun, 2013).

Sporcuların ebeveynlerinden en az birinin sporcu olup olmama durumuna göre spor karakter özelliklerinde anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Sporcuların %42,5'nin ebeveynlerinden en az birisinin geçmişte sporcu olduğu, %57,5'nin ise ebeveynlerinden hiçbirinin geçmişte sporcu olmadığı tespit edilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde ebeveynlerin sporcu olup olmama durumuna göre sporcuların spor karakter özellikleriyle ilgili herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Çalışmanın amaçlarından birisi de branşlar arasında spor karakter özelliklerinde anlamlı farklılıklar olup olmadığını tespit etmektir. Analiz sonuçları incelendiğinde atletizm, yüzme, tenis ve su topu branşlarındaki sporcuların spor karakter özelliklerinin anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Dürüstlük, merhamet, sportmenlik ve adalet alt boyutları incelendiğinde atletizm ile tenis branşındaki sporcuların diğer branşlardan daha yüksek ortalamalara sahip olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla atletlerin ve tenisçilerin spor karakterlerinin yüzme ve su topu sporcularına göre daha yüksek olduğu söylenebilir. İmam ve Ünver (2018) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin takım ya da bireysel sporlarla ilgilenme durumlarına göre spor karakter özelliklerinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Fakat ortalamalara bakıldığında dürüstlük ve adalet alt boyutlarında bireysel sporla ilgilenen sporcuların ortalama puanlarının takım sporlarıyla ilgilenen sporculardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Alt boyutlar incelendiğinde su topu branşındaki sporcuların spor karakter özelliklerinin diğer branşlara göre düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Bu alt boyutlardan bir tanesi de sporda sportmenlik özelliğidir. Gürpınar ve Kurşun (2013) tarafından yapılan çalışmada, spor branşlarındaki temas oranı arttığında sportmenlik davranışlarının da azaldığı tespitini yapmıştır. Bu çalışmadaki, sporcuların sportmenlik özelliğiyle ilgili sonuç Gürpınar ve Kurşun (2013) tarafından yapılan çalışmanın sonucuyla desteklenmektedir.

Sonuç olarak; sporcuların yaşlarının ilerledikçe spor karakter düzeylerinin gerilediği tespit edilmiştir. Bunun nedenin rekabet seviyesinin artması ve özellikle sporun ilerleyen yaşlarda profesyonel olarak yapılabildiği ekonomik beklentilerin artması gibi nedenlerden dolayı olduğu düşünülebilir. Bu çalışma literatüre spor karakter kavramını içerecek çalışmalara katkısı olacağı gibi buna benzer çalışmalar farklı ve çok daha fazla branşlara uygulanabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- AKKİPRİK, G. B. (2007), *Genel lise öğretmenlerine göre karakter eğitimi yoluyla öğrencilere kazandırılacak değerler: Çok boyutlu bir araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- BATTISTICH, V. (2005), *Character education, prevention and positive youth development*, University of Missouri – St Louis
- BERKOWITZ, M.W. (1999), *Obstacles to teacher training in character education. Action in Teacher Education*, 20 (4).
- CAMİRE, M. & TRUDEL, P. (2010), *High school athletes perspectives on character development through sport participation, Physical Education And Sport Pedagogy 15(2): 193-207.*
- COULOMB-CABAGNO, & RASCLE, O. (2006), *Team sports player' observed aggression as a function of gender competitive level and sport type, Journal of Applied Social Psychology, 36(8), 1980-2000*
- ÇATALBAŞ, M. (2018), *Okul öncesi eğitim programındaki karakter eğitiminin incelenmesi ve okul öncesi öğretmenlerinin karakter eğitimi hakkındaki görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Kahramanmaraş
- DAVIDSON, M.L., MORAN-MİLLER, K. & BEEDY, P. (2004), *Performance and moral. Character: a blueprint for developing character in competitive contexts. Center for the 4th and 5th Rs. 1-23*
- DURAN, A. (2015), *Okul öncesi çocuklarının karakter ve karakter özelliklerine ilişkin veli ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Bilim Dalı, Kütahya
- GÖRGÜT, İ. ve TUNCEL, S. (2017). *Spor Karakter Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması*, SPORMETRE, 15(3), 149-156

- GÜRPINAR, B. ve KURŞUN, S. (2013), Basketbolcular ve futbolcuların sportmenlik yönelimleri, *Mediterranean Journal of Humanities*, 171-176
- İMAMLI, H. ve ÜNVER, G. (2018), Spor karakterinin demografik nitelikler açısından incelenmesi, *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 36-48
- JANG, C. (2013), Development and validation of the sport character scale, Department of Exercise and Sport Sciences The University of Utah
- ÖZTÜRK, S.E. ve TÜRKMEN, M. (2018), Dart sporcularının spor karakterlerinin incelenmesi, 6. Uluslararası Bilim, Kültür ve Spor Kongresi, Lviv Ukrayna
- SIRRI, V. ve MEHMEDOĞLU, A.U. (2015), Karakter eğitimi: dün, bugün ve yarın, *Tarih, Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 121-144
- WEISS, M.R., SMITH, A.L. & STUNTZ, C.P. (2008), Moral development in sport and physical activity: theory, research and intervention. *Advances in sport psychology*, 187-210
- YETİM, A.A. (2000), Sporun sosyal görünümü, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 63-72
- YETİM, A.A. (2016), Sporda Etkili İletişim, Spor Yayınevi ve Kitapevi, Ankara
- www.tdk.gov.tr (erişim: 20.11.2018)